

ОСЕРЕДКОВЕ ВСИХАННЯ МОЛОДИХ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ ВІД *ARMILLARIA MELLEAE* У ДП «СМІЛЬЧИНСЬКЕ ЛГ»

О. В. Мартинюк, студент* *

Житомирський національний агроекологічний університет

Ключові слова: патогенність, шкодочинність, *Armillaria mellea*, соснові культури, осередки ураження.

Гриби роду *Armillaria* належать до ксилофільної екологічної групи,

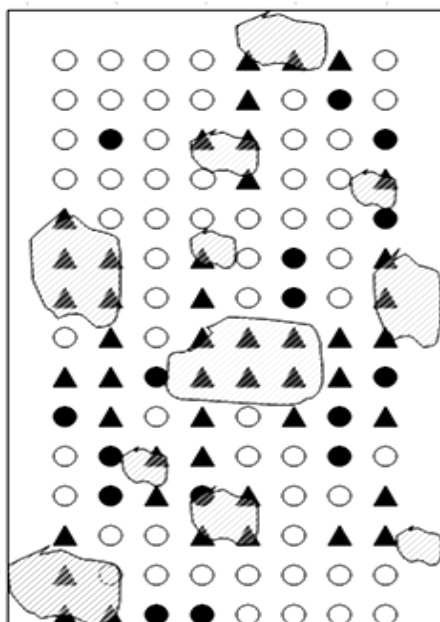

Рис. Частина пробної площі, закладеної в 9-річних культурах сосни звичайної, що уражені *A. mellea*

● Пусті місця	▲ Мертві дерева
○ Живі дерева	■ Мертві пні і осередок

при заселенні живої деревини проявляють фітопатогенні властивості, на відмерлій деревині – є сапротрофами [4]. За частотою зустрічання серед інших видів *A. mellea* абсолютно домінує на досліджуваній території. Однією з причин успішного розвитку гриба в умовах підприємства є відсутність значного промерзання ґрунту взимку і тривале зберігання інфекції у пнях м'яколистяних видів (що необхідно враховувати при створенні соснових культур на зрубках). Під час прояву своїх паразитарних ознак *A. mellea*, завдяки щільному розташуванню ризоморф навколо субстрату, забезпечує повний контроль над рослиною і має конкурентну перевагу вже перед іншими сапротрофами, наприклад, коли рослина відмирає. Багатьма проведеними раніше дослідженнями [2;3;5] встановлено, що гриби роду *Armillarea*, за

оптимальних умов для їхнього росту і розвитку, мають здатність до біосинтезу екзоферментів, які виділяються ними на поживне середовище. Ексудат опенька є токсичним.

* * Науковий керівник – к.б.н., ст. викл. М. В. Швець

Об'єктом досліджень слугували молоді соснові культури на 9 закладених тимчасових пробних площах (рис.) у Жужельському, Королівському, Гартівському та Ємільчинському лісництвах ДП «Ємільчинське ЛГ».

Методика роботи передбачала використання рекогносцирувальних та детальних лісопатологічних обстежень та фітопатологічних досліджень соснових культур для оцінки їхнього фітосанітарного стану, з'ясування симптоматики захворювання, поширення і шкодочинності опенька осіннього в залежності від різних лісівничо-таксаційних показників.

Нашими дослідженнями доведено, що молоді культури сосни звичайної (до 14 років) більш піддаються ураженню опеньком, щільне розміщення сосни в одному ряду підвищує ризик зараження та збільшує інтенсивність розповсюдження патогена. Значною мірою на формування *A. mellea*, за функціональними та систематичними можливостями організмів, впливає трофність. Разом з тим зафіксовано, що вологість ґрунту помітно впливає на поширення опенька осіннього.

Так, в осередках уражень фіксували виражену інтенсивну смолотечу в нижній частині стовбура. У молодих рослин живиця витікає та налипає на корень, просочуючись у ґрунт. Витікання живиці смугами є ознакою ураження [1].

Для призупинення значних осередків хвороби можна застосовувати локалізаційні заходи, такі як ізолюючі канали. Для ліквідації патогена в лісових культурах можливо антисептувати пні, ураженим рослинам здійснити аерацію коренів із внесенням в ґрунт грибів-антагоністів.

Список джерел літератури:

1. Звягинцев В. Б. Прогноз армиллариозного усыхания деревьев в хвойных насаждениях искусственного происхождения. *Мониторинг и оценка stanu раслиннага покрыва*: Матэр. Міжнар. навук.-практыч. канферэнцыі. Минск : БГТУ, 2003. С. 57-59.
2. Павлов, И. Н., Миронов А. Г., Юшкова Т. Ю. Активизация патогенных свойств грибов комплекса *Armillaria mellea sensu lato* в хвойных лесах юга Сибири. *Хвойные бореальной зоны*. 2007. Т. XXIV. № 1. С. 9–20.
3. Федоров Н. И., Звягинцев В. Б. Вредоносность видов *Armillaria* в лесных культурах хвойных пород. *Леса Европ. Региона – устойчивое управление и развитие*: Мат. конф. Минск : БГТУ, 2002. Ч.2. С. 124-126.
4. Korhonen K. Infertility and clonal size in the *Armillariella mellea* complex. *The Journal of the Finnish Mycological Society*. 1978. Vol. 18. № 2. P. 31-42.
5. Rishbeth J. The production of rizomorphs by *Armillaria mellea* from stumps. *European Journal of Forest Pathology*. 1970. № 2. P. 193–205.